

have vi altsaa to Ciere, af hvilke den Eine kommer til at svare 20 pCt., og den Anden kun 5 pCt. af en Subtægt, der rinder af en vis Klæbe. Det er en overordentlig stor Forskjel, og der kan med Røje klages over, at den, der nøies med en lavere Indtægt, netop paa Grund deraf kommer til at betale en større Forholdsstat. Paa denne Maade vil det gaae med mangfoldige Forhold paa Landet; det Samme vil f. Ex. indtræde med Hensyn til Tiendeeliere, hvor den hele Beregning er løs og usikker, som overalt, hvor den ikke støtter sig paa statistiske Oplysninger, af hvilke man kan see, at Skatten rammer nogenlunde ligelig. Jeg siger nu, at naar man vil tage vel i Betragtning, hvor umaabelig stor Uligheden vil være, naar vi benytte Lovudkastet, og tildeels naar vi antage Endringsforslaget af flere Medlemmer i Udvalget, saa vil det erkjendes, at det af Mindretallet stillede Forslag, med alle de store Mangler, der klæbe ved det, dog har færre Mangler end Lovudkastet. Jeg erkjender Manglerne ved dette Forslag for store, og jeg erkjender det for en alvorlig Sag at gaae ind paa dette Forslag, men det er min Overbeviisning, at Manglerne ville være betydeligt mindrelæng efter Lovudkastet, og jeg anseer det derhos for utvivlsomt, at vi, naar vi først have gjort Forsøget denne ene Gang, ville erhælde meget værdifulde Oplysninger, som kunne veilede os, naar vi næste Gang skulle tage en saadan Krigsstats-Lov for os. Naar vi derimod ikke gjøre Forsøget nu, ville disse Oplysninger ikke være tilstede, naar en ny Krigsstats-Lov forelægges os. Der er endnu et Moment, som jeg troer kan anbefale nu at forsøge Indførelsen af en saadan Indtægtsstat. Det er, at der i Sieblif som disse er en større Beredvillighed til at bære Offre end i fredelige Tider. Under almindelige Forhold klage Folk langt stærkere over de Byrder, som paalægges, og navnlig over, at den Eine maa bidrage mere end den Anden, end under Forhold som disse, hvor Nationen maa anstrenge sig for at gjenneføre en alvorlig Kamp. Under saadanne Forhold træde ikke alle disse smaalige Grunde til Klage i den Grad i Forgrunden, og man kan derfor i et saadant Sieblif bedre gjenneføre en Skat, som i sig selv er rejsfærdig, men

som har overordentlig mange Modstandere rundt omkring i Landet. Der er et andet Gode, som jeg troer vil opnaaes ved nu at gaae ind paa en saadan Skat. Der er foreslaaet en Bestemmelse, som er hentet af den tidligere Lov om Krigsstat og som jeg meget godt forstaaer er bleven fremkaldt af en vis Uvillie mod en bestemt Slags Kontrakter. Det er den Bestemmelse, som siger, at enhver privat Kontrakt maa tilfidesættes, forsaavidt det i den er bestemt, at Brugeren skal udrede Krigsstaten. Forrige Gang, vi havde denne Sag for, var det i sin Orden, at der blev taget en saadan Bestemmelse, fordi man kunde sige, at et saadant Forbehold ikke var beregnet paa en Krigsstat som den, der blev indført 1848 og i Aarene derefter. Nu er det derimod langt misligere at vedtage en saadan Bestemmelse. Naar Cieren og Brugeren, vel vidende, om hvilken Skat der var Tale, udtrykkelig i Kontrakten have vedtaget, at Brugeren skal bære den, er det en af de alvorligste Ting, som tænkes kan, at Lovgivningsmagten træder ind mellem de forfjællige Kontrahenter og forærer den ene Part det, som han ved Kontrakten frivilligt har paataget sig at bære. Ved en Lov at bestemme, at en privat Kontrakt i et vist Tilfælde skal omstødes, er det Samme som at give Lovens tilbagevirkende Kraft, og det er noget af det meest Fordømmelige, som kan siges om en Lov. Jeg erkjender, at man kan sige, at Opdragelsen af en saadan Bestemmelse i Kontrakten er steet fra Cierens Side for at omgaae Loven, og at han har benyttet sin Stilling overfor Brugeren paa en saadan Maade, at vi nu vel kunne tilfidesætte den, men det lader sig dog ikke nægte, at det er en meget alvorlig Sag at gjøre det. Der er Grundlove, og det meget frie Grundlove, som have Bestemmelse om, at ingen Mand's private Rettsforhold kunne forandres ved nogen senere Lov, og det forekommer mig derfor at see noget betænkeligt ud, naar vi her ville gjøre det.

Formanden: Maa jeg gjøre den ærede Taler opmærksom paa, at det Endringsforslag, hvortil han sigter, ikke hører til det Afsnit, som er sat under Forhandling.